

Юридичні науки

Омельчук Василь Андрійович

*доктор юридичних наук, академік
професор, завідувач кафедри права*

Київський кооперативний інститут бізнесу і права

Омельчук Василий Андреевич

*доктор юридических наук, академик
профессор, заведующий кафедрой права*

Киевский кооперативный институт бизнеса и права

Omelychuk Vasyl

Doctor of Law, Academician

Professor, Head of Department of law

Kyiv Cooperative Institute of Business and Law

Ашомка Валентин Васильович

Магістр спеціальності «Право»

Київського кооперативного інституту бізнесу і права

Ашомка Валентин Васильевич

Магистр специальности «Право»

Киевского кооперативного института бизнеса и права

Ashomka Valentin

Master of specialty "Law" of the

Kyiv Cooperative Institute of Business and Law

ПРАВА ЛЮДИНИ, ЯК НАЙВИЩА СОЦІАЛЬНА ЦІННІСТЬ

**ПРАВА ЧЕЛОВЕКА, КАК НАИВЫСШАЯ СОЦИАЛЬНАЯ
ЦЕННОСТЬ**

HUMAN RIGHTS, HIGHLIGHTS SOCIAL VALUE

Анотація. Стаття присвячена дослідженню глобального питання порушенню права людини. У роботі здійснено комплексне правове

дослідження історичного розвитку, сучасного стану, динаміки, механізмів інституційного забезпечення сфери захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні. Проаналізовано генезу розвитку прав людини; охарактеризовано позитивістську, природно-правову та соціологічну концепції розуміння прав і свобод людини і громадянина. Відповідно до Конституції України визначено основні групи прав людини, розмежовано правовий статус людини і громадянина.

На прикладі України продемонстровано роль державних органів у процесі гарантування прав і свобод людини, виявлено проблеми реалізації нормативно закріплених повноважень в практичній сфері. Проаналізовано міжнародний досвід захисту прав і свобод людини і громадянина, а також перспективи та можливі труднощі його запровадження в Україні. Запропоновано внести зміни до вже існуючих статей Конституції України та доповнити Основний закон новими положеннями. Наголошено на важливості побудови громадянського суспільства та підвищення рівня правової свідомості громадян в Україні.

Ключові слова: *права і свободи людини і громадянина, політика у сфері захисту прав і свобод людини і громадянина, гарантії прав і свобод людини і громадянина, омбудсмен, конституційне забезпечення прав людини, генеза прав і свобод людини, міжнародні механізми захисту прав людини.*

Анотація. *Статья посвящена исследованию глобального вопроса нарушения права человека. В работе осуществлено комплексное правовое исследование исторического развития, современного состояния, динамики, механизмов институционального обеспечения сферы защиты прав и свобод человека и гражданина в Украине. Проанализированы генеза развития прав человека; охарактеризованы позитивистскую, естественно-правовую и социологическую концепции понимания прав и свобод человека и*

гражданина. Согласно Конституции Украины определены основные группы прав человека, разграничены правовой статус человека и гражданина.

На примере Украины продемонстрирована роль государственных органов в процессе обеспечения прав и свобод человека, выявлены проблемы реализации нормативно закрепленных полномочий в практической сфере. Проанализированы международный опыт защиты прав и свобод человека и гражданина, а также перспективы и возможные трудности его внедрения в Украине. Предложено внести изменения в уже существующих статьях Конституции Украины и дополнить Основной закон новыми положениями. Подчеркнута важность построения гражданского общества и повышение уровня правового сознания граждан в Украине.

Ключевые слова: *права и свободы человека и гражданина, политика в сфере защиты прав и свобод человека и гражданина, гарантии прав и свобод человека и гражданина, омбудсмен, конституционное обеспечение прав человека, генезис прав и свобод человека, международные механизмы защиты прав человека.*

Summary. *The work carried out a comprehensive legal study of historical development, the current state, dynamics and mechanisms of institutional support for the protection of human and citizen rights and freedoms in Ukraine. There is genesis of human rights development analyzed in the research; the positivist, natural-legal and sociological concepts of understanding the rights and freedoms of man and citizen are characterized. In accordance with the Constitution of Ukraine, the main groups of human rights are defined, the legal status of a person and a citizen is delineated.*

On the example of Ukraine, the role of state bodies in the process of ensuring human rights and freedoms was demonstrated, problems of implementing normatively fixed powers in the practical sphere were revealed. The international experience of protection of human and civil rights and freedoms, as well as prospects and possible difficulties of its implementation in

Ukraine, is analyzed. It is proposed to amend the already existing articles of the Constitution of Ukraine and supplement the Basic Law with new provisions. The importance of building a civil society and raising the level of the legal consciousness of citizens in Ukraine is underscored.

Key words: *human and civil rights and freedoms, human and civil rights and freedoms protection policy, guarantees of human and civil rights and freedoms, ombudsman, constitutional support for human rights, the genesis of human rights and freedoms, international mechanisms for protecting human rights.*

Метою даної статті є дослідження прав і свобод людини в сучасній Україні, ступінь їх правової регламентації та проблеми захисту при застосуванні альтернативних способів та механізмів.

Аналіз останніх досліджень: Права людини – це ідеал, до якого, на сьогоднішній день, прагнуть найбільш розвинені і цивілізовані країни та нації, реформуючи структури соціуму відповідно до цього ідеалу. Але реформуючи структуру фахівці не задумуються над цінністю людини, її життя, здоров'я, честі й гідності. Про недоторканість і безпеку взагалі останнім часом за останні три роки підняте болюче питання. В нашій державі, теорію природних прав людини почали розробляти у другій половині XIX ст., після проведення буржуазних реформ 60-70 рр. Активно працювали у цьому напрямі В. Капіцин, Д. Ковінько, Ю. Крегул дуже відомі як українські так і російські фахівці, але до самого ідеалу ще потрібно попрацювати.

Сьогодні Україна стоїть на порозі значних змін. Адаптуючи українське законодавство до права Європейського Союзу, законодавець найперше має визначити правовий статус людини як найвищої цінності. Такий статус полягає у правильному розумінні особистих прав людини, які є природними та основоположними. Без визнання особистих прав людини ніяка правова держава не може бути побудована.

Тому, відсутність в законодавстві окреслення меж особистих прав людини, неправильне їх формулювання і трактування призводять до порушення основних підвалин існування людини. Правильне визначення сукупності особистих прав людини, характеристика їх меж та змісту значно сприятимуть формуванню громадянського суспільства та побудові правової держави в Україні.

У теорії права існує три основні концепції щодо праворозуміння: позитивістська, природно-правова та соціологічна. Кожна з цих концепцій наголошує на особливих підходах до трактування прав і свобод людини і громадянина. Однак, динаміка сучасного правового та політичного розвитку засвідчує тенденцію їх поступового об'єднання як у теоретичному, так і в практично-правовому сенсі. Універсалізм прав людини передбачає плюралізм їх сприйняття, інтерпретації, способів «вбудовуватися» в різні культури з несхожими традиціями і цінностями.

Сподіваюся як майбутній законодавець, можна буде розпочати впровадження більш ефективних механізмів захисту прав людини України вже з наступного року, адже грамотно написана норма закону, яка є зрозумілою для громадян та простою в практичній реалізації, є передумовою запровадження якісно нового механізму захисту прав і свобод людини в Україні. Отримані наукові результати дослідження дають підстави сформулювати наступні положення.

Висновки та пропозиції:

1. Необхідно більш чітко сформулювати та окреслити вихідні світоглядні засади конституційного закріплення і захисту в Україні прав і свобод людини.
2. Видається доречним універсалізувати закріплені в Конституції права і свободи шляхом більш послідовного та точного відображення їх відповідності міжнародним актам, принципам і стандартам.

3. Є актуальною пропозиція знизити рівень абстрактності, декларативності у конституційних формулюваннях змісту й обсягу деяких прав людини і громадянина.

Внесено пропозицію щодо розширення, посилення ефективності конституційних гарантій прав і свобод. Слід зазначити гарантії й у тих статтях Конституції України, де про права людини поки що взагалі не згадується.

Паралельно з цим особливого значення для процесу формування правової культури набуває глобальна інтеграція, що, на думку Р.В. Войтовича, являє собою засіб об'єднання держав на всіх рівнях суспільного розвитку, забезпечує структурну трансформацію сучасної системи міжнародних відносин, сприяє паритетному розподілу соціально-політичного, економічного та культурного потенціалу між державами в умовах спільного глобалізаційного вектора розвитку. Вчений вважає, що глобальна інтеграція як нова форма суспільного розвитку забезпечує відповідну трансформацію системи світоустрою, в межах якої відбувається поступова інтегрованість світу в нову загальнопланетарну реальність.

Таким чином, глобалізація загострила не тільки питання гармонізації правових систем, а й порядок діяльності держав щодо забезпечення спільних гарантій прав і свобод людини. Правова глобалізація та становлення глобального конституціоналізму безсумнівно позитивно впливає на національну правову систему України, детермінуючи її зусилля інтегруватися до правових систем міждержавних об'єднань, у тому числі ЄС. Адже феномен глобального конституціоналізму особливо актуальний для національних демократій, зокрема для становлення державності України в умовах її інтеграції та глобалізованішого простору. Особливо варто підкреслити, що для України забезпечення найвищих цінностей людини і громадянина набуває характерологічного значення її розвитку. Зокрема, європейський вибір України визначив державну політику як таку, що спрямована на наближення рівня життя громадян України до

європейських стандартів, укорінення європейських цінностей в усіх сферах функціонування Української держави та суспільства. Також у контексті адаптації українського законодавства до законодавства ЄС забезпечення соціальних прав людини (право на гідний рівень життя та соціальний розвиток) політичних прав (дотримання міжнародних виборчих стандартів, права на об'єднання), захист прав власності та виключних авторських прав є запорукою стабільних партнерських відносин із державами – членами ЄС.

Література

1. Конституція України від 28.06.2006 р. / Відомості Верховної Ради України, 1996. – № 30. – Ст. 141.
2. Конвенція про захист прав людини та основних свобод від 04.11.1950 / Офіційний вісник України. 1998. – №13. – с. 207.
3. Андріїв В.М. Місце соціальних прав у системі прав людини: міжнародно-правовий досвід і законодавство України / В. М. Андріїв // Матеріали науково-практ. конф. (Київ, 12 березня 2014 р.). – К., 2014. – Ч.2. – С. 7-10.